



[Emir Imamović Pirke](#)

Šri, 05/08/2020 - 09:02

•

0

•

0

•

0



[Arhiva +](#)

•

•

•



[Emir Imamović Pirke](#)

Šri, 05/08/2020 - 09:02

•

•

•

[„Oluja“, 25 godina kasnije: Tvorničke i stvarnosne postavke povijesti](#)

Kada bi se povijest mogla vratiti na, nazovimo ih, tvorničke postavke, već u kolovozu 1996., na obilježavanju prve godišnjice Vojno-redarstvene operacije „Oluja“, u Kninu bi, pored Franje Tuđmana i njegovih tadašnjih marioneta iz izvršne vlasti, bili i predstavnici Samostalne srpske stranke, političke organizacije koja će se nešto kasnije ujediniti sa sličnima u današnji SDSS.

Nedugo zatim, predsjednik SSS-a Milorad Pupovac i ondašnji ministar unutarnjih poslova, Ivan Jarnjak, obišli bi Grubore i Varivode, sela u kojima su pripadnici Hrvatske vojske, malo nakon oslobađanja, počinili ratne zločine nad srpskim civilima.

Bilo bi, je li tako, tako je, krasno da je povijest jednostavna, da se u njoj sve zbiva van nekog reda i mimo svakog konteksta i da se može putovati unazad kako bi se retroaktivno spriječila gora budućnost.

Politički uspon Slobodana Miloševića i njegova generalna proba puča izvedena na Kosovu, gdje je nekoliko godina prije rata razvlastio lokalnu miliciju i oružje podijelio tamošnjim Srbima, bili su – to danas znamo, tada smo se pravili da ne razumijemo – najava onoga što će uslijediti ne samo pokušajima odvajanja federalnih jedinica SFRJ, već i težnjama da republike zadrže postojeći, visoki stupanj autonomije.

Da je, drukčije i skraćeno rečeno, na prvim parlamentarnim izborima u Hrvatskoj pobijedio HSLS i vladu formirao koalirajući sa SDP-om, te da je za predsjednika Republike izabran Vlado Gotovac, sama ideja odvajanja Hrvatske bila bi obilježena plotunima JNA i granatiranjem Vukovara i Šibenika, Zadra i Osijeka.

Za sukob nije, ma koliko vjerovali u suprotno, potrebno dvoje. Dovoljno je jedno, točnije jedan, pa da se svijet krene rušiti domino efektom. Nije, u prijevodu, rat u Hrvatskoj počeo zato što je izborni trijumf ostvarila Hrvatska demokratska zajednica, ali jeste usloženjen upravo njenom i Tuđmanovom politikom koja je, uz ostalo, bila i revizionistička. Njegove tlapnje o NDH koja je, kao, predstavljala izraz volje hrvatskog naroda, krasno su poslužile mobiliziranju srpskih nacionalista i jačanju njihovog, kolektivnog doživljaja neovisne i suvremene Hrvatske kao nastavka one Pavelićeve. No, ni te zastrašujuće Tuđmanove budalaštine, kakve sasvim sigurno Gotovac ne bi izgovorio ni u takozvanoj gluhoj sobi, nisu bile ključne za obaranje balvana oko Knina, ali jesu poslužile kao izgovor u pobuni dijela hrvatskih Srba, režiranoj na istom mjestu na kojem su planirane operacije oko Vukovara ili stvarane razne i nasilne paravojne formacije.

„Oluja“ je, da se kaže ako ima neke potrebe, direktna posljedica agresije na Hrvatsku i okupacije dijela njenog teritorija i kao takva je apsolutno legitimna. Nema, naime, suverene države bez prava da, ako se već mora, silom osigurava svoj teritorijalni integritet i ustavno-pravni poredak.

Povijest je, što ovdje izgleda treba papagajski ponavljati, slojevita, pa u njoj nikada nema samo jednog uzroka i samo jedne posljedice. Ratni zločini u Gruborima i Varivodama nisu se desili sami od sebe, iznenada i bez već kreirane atmosfere u društvu zbog koje je između riječi Srbin i riječi neprijatelj stajao znak jednakosti. Nekažnjavanje ubojica obitelji Zec, zločinaca iz Lore i s Pakračke poljane, omogućavanje etničkog čišćenja splitskih stanova, slobodno uništavanje srpske imovine u Zadru, karijerni uspon notornog Mirka Norca i tako dalje i tako redom, odredili su granice – kako se danas kaže – novog normalnog. I naravno užasnog.

Paljenje napuštenih srpskih kuća, pucnjevi u starčad koja nije pristala na organiziranu evakuaciju, jednodnevni pljačkaški izleti iz Splita u Knin, sve je to, recimo tako, unormaljeno prethodnim viškom razumijevanja za „naše dečke“ kojima oznaka na odori nije smetala da se koriste navlas istim metodama kao Martićeve, Arkanove i druge bande pod zaštitom posmrtnih ostataka Jugoslavenske narodne armije, četničizirane još u Vukovaru i okolici.

Spirala nasilja lako nastaje, ali se relativno lako i prekida: kažnjavanjem prvih zločinaca i posljedičnim strahom onih koji bi ubijali babe samo kada se zbog toga ne bi dobivale ozbiljnije zatvorske kazne.

Plan Slobodana Miloševića bio je neostvariv bez etničkog čišćenja, masovnih likvidacija, granatiranja gradova i civila. Tuđmanovo – jer on je do kraja života imao ama baš svu moć u

Hrvatskoj – toleriranje copy/paste pristupa ratu olakšalo je odluku nekog kretena da ispali kratki rafal u potiljak starice u zabitima već preminule paradržave, Republike Srpske Krajine.

Dogovor HDZ-a i SDSS-a da se „Oluja“ obilježi i prisustvom predstavnika srpske političke zajednice, te da član Vlade ode odati počast ubijenim Srbima u Gruborima, zakašnjeli je, jako zakašnjeli, ali važan čin, čije manjkavosti pokazuju koliko je, zapravo, veliko - kako kaže sarajevski književnik Ivan Lovrenović - odsustvo „pijeteta za 'tuđe' žrtve i razumijevanje i simpatije za 'svoje zločince“. Nije, međutim, ništa manje ni nerazumijevanje skore povijesti koja se, kao i ona nešto starija, uporno promatra neiznijansirano.

Boris Milošević, potpredsjednik Vlade i visoki dužnosnik SDSS-a u Knin, ispalo je, ide kao predstavnik „druge strane“, iako je i rođen i odrastao u Šibeniku i sin je, ni manje ni više, već hrvatskog branitelja, ali i unuk starice ubijene nakon „Oluje“ samo zato što je imala krivu imenicu u rubrici nacionalnost.

Tomo Medved u Grubore ide kao ministar branitelja, baš kao da su ama baš svi sudionici „Oluje“, od pokojnog generala Petra Stipetića, pa do vojnih policajaca što su pazili na pravoslavne hramove, ubijali po opustjelim selima.

Da je, dakle, sve kao što nije, još bi 1996. imali ovo što imamo sada. Da je danas bolje nego što jeste, obilježavanju „Oluje“ prisustvovao bi izaslanik predsjednika ili premijerke Srbije, dok se o dolasku potpredsjednika Vlade ne bi razgovaralo izvan službe zadužene za protokol. I da, u Grubore bi umjesto Medveda išao ministar unutarnjih poslova, jer je njemu u opisu posla otkrivanje i privođenje zločinaca, kako mirnodopskih, e tako i onih ratnih.

Puno je toga u našim tvorničkim postavkama očito krivo, ali se, ipak, ponešto može popraviti. Mehanizam, istina, neće raditi savršeno, samo što je i to bolje nego nikako. A tako je, znači nikako, bilo svih ovih četvrt stoljeća, koliko je već prošlo od „Oluje“ i prvih propuštenih prilika da se razmijeni razumijevanje, što je, prije svega, civilizacijski, ljudski akt i nema nikakve veze niti sa karakterom rata, niti sa prokletu jednostavnom činjenicom koja kaže da svaka žrtva, baš kao i svaki zločinac imaju ime i prezime. Kao što, eto, i svaki povijesni događaj od stoljeća nultog pa do prije neki dan, ima svoj kontekst, ma koliko se to nama ponekad ne sviđa.

Tekst je financiran sredstvima Agencije za elektroničke medije u okviru javnog natječaja za poticanje kvalitetnog novinarstva. Dozvoljeno prenošenje uz objavu izvora i imena autora



Da je, dakle, sve kao što nije, još bi 1996. imali ovo što imamo sada. Da je danas bolje nego što jeste, obilježavanju „Oluje“ prisustvovao bi izaslanik predsjednika ili premijerke Srbije, dok se o dolasku potpredsjednika Vlade ne bi razgovaralo izvan službe zadužene za protokol. I da, u Grubore bi umjesto Medveda išao ministar unutarnjih poslova, jer je njemu u opisu posla otkrivanje i privođenje zločinaca, kako mirnodopskih, e tako i onih ratnih

Foto: Hrvoje Polan

-
-
-

Impressum

Forum.tm | Nakladnik: neprofitna udruga Dom kulture Zagreb | Adresa: Nova cesta 115, 10000 Zagreb | email: domkulturezagreb@gmail.com | Uredništvo: Dom kulture Zagreb

TKO? Neprofitna udruga Dom kulture **ŠTO?** Forum.tm, prostor za slobodne ljude i one koji to žele postati **KADA?** Jučer, danas, sutra **GDJE?** www.forum.tm **ZAŠTO?** Da bi stvari bile jasnije



[Veronika Rešković](#) dobitnica je nagrade "Marija Jurić Zagorka" za internetsko novinarstvo u 2014. godini, koju dodjeljuje Hrvatsko novinarsko društvo, za seriju tekstova objavljenih na Forum.tm-u.



Oleg Maštruko dobitnik je nagrade "SAP Božo Težak" za najbolji tekst s područja informatike i komunikacija u 2014. godini. Tekst ["Od Milanovićevih](#)